

**กลยุทธ์ในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา
โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา**
**Strategies for Promoting self-Discipline of Secondary School Students
Studying in Schools Under Nakhon Ratchasima Provincial Administrative
Organization**

นุวัฒน์ อุทาสวัสดิ์^{1*} ลำไฉ่ บุญเรืองรัตน์² ชาญชัย อินทรประวัดี³ และ สงวนพงศ์ ชวนชม⁴
¹นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
²ศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
³รองศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
⁴อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

* Corresponding Author E-mail :

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาวินัยในตนเองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมาและเพื่อสร้างกลยุทธ์ในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา มีวินัยในตนเองอยู่ในระดับปานกลาง กลยุทธ์ในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนมี 4 องค์ประกอบ คือ 1) การกำหนดทิศทางของสถานศึกษา (วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์) 2) การกำหนดกลยุทธ์ ประกอบด้วยกลยุทธ์หลัก 3 กลยุทธ์ กลยุทธ์ย่อย 9 กลยุทธ์ (มาตรการ โครงการ/กิจกรรม ตัวชี้วัด) 3) การนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ 4) การกำกับติดตามและประเมินกลยุทธ์

ผลการทดลองกลยุทธ์กับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อพัฒนาการตรงต่อเวลาและการเข้าแถว พบว่า นักเรียนมีวินัยทั้งสองประการดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยก่อนการทดลองนักเรียนมีวินัยทั้งสองประการอยู่ในระดับพอใช้แต่หลังการพัฒนาแล้วความมีวินัยของนักเรียนทั้งสองประการนั้นอยู่ในระดับดีและเมื่อติดตามผลภายหลังการทดลองหนึ่งเดือนก็ยังคงมีวินัยทั้งสองประการนั้นอยู่ในระดับดี

คำสำคัญ : วินัยในตนเองของนักเรียน, กลยุทธ์ในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน

ABSTRACT

The purposes of this research were to study states and problems related to self-disciplines of secondary school students in the schools under Nakhon Ratchasima Provincial Administration Organization and to generate the strategies used for promoting self-discipline of secondary school students in schools under Nakhon Ratchasima Provincial Administrative Organization. The results revealed that secondary school students' self-discipline was in a moderate level. The strategies used for promoting self-discipline consisted of 1) School's Direction Setting (vision, mission and objective)

2) Strategy Setting which comprised of three main strategies and nine sub-strategies (criteria, project and activity, indicator) 3) Strategic Implementation, and 4) Strategy Monitoring and Evaluation.

The results of the strategic experimentation with Mathayom Suksa 2 students aimed to develop their punctuality and lining up revealed that students' two types of discipline increased significantly. Before the strategic experimentation, students' two types of discipline were fair. After the strategic experimentation, the students' two type of discipline were good. When following-up a month later, two types of students' discipline were still good.

Keywords : Student SELF-DISCIPLINE, STRATEGIES FOR PROMOTING SELF-DISCIPLINE

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ได้กำหนดจุดหมายเพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพสำหรับเป็นคนดีนั้นคือบุคคลที่มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ หลักสูตรได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขในฐานะพลเมืองไทยและพลเมืองโลก ดังนี้ 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์ 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย 8) มีจิตสาธารณะ (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2555) ประกอบกับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), (2553) ได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาเพื่อประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานรอบที่ 3 (พ.ศ.2554-2558) มีตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์ โดยมีตัวบ่งชี้ย่อยที่ 1) ผู้เรียนเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ ผู้ปกครองได้แก่ การตั้งใจศึกษาเล่าเรียน การช่วยทำความสะอาดบ้าน การปฏิบัติตนในโอวาทของพ่อแม่ การทำความเคารพพ่อแม่ ผู้ปกครองก่อนไปและกลับจากโรงเรียน และ 2) เป็นนักเรียนที่ดีของโรงเรียน มีวินัย มีความรับผิดชอบ คือ ไม่ขาดเรียน ไม่มาสาย ไม่มีปัญหาด้านการปกครอง รวมทั้งคุณลักษณะการเป็นผู้เรียนที่ดีได้แก่ สุภาพ อ่อนน้อม โอบอ้อมอารี รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ซื่อสัตย์สุจริต ดูแลรักษาสถานที่และสิ่งของทั้งส่วนรวมและส่วนตัว

จากเป้าหมายการศึกษาของชาติที่ต้องการพัฒนาให้ผู้เรียนมีวินัยในตนเองนั้น มีสถิติและงานวิจัยที่บ่งชี้ว่าคนไทยและเยาวชนไทยยังขาดวินัยในตนเอง ในแต่ละปีมีบุคคลที่ทำความผิดกฎหมายบ้านเมืองและต้องโทษเป็นจำนวนมาก สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2553) บันทึกไว้ว่าการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนย้อนหลังตั้งแต่ ปี 2551-2554 ดังนี้ ในปี พ.ศ. 2551 มีผู้เสียชีวิต 9,687 คน พ.ศ. 2552 มีผู้เสียชีวิต 13,422 คน พ.ศ. 2553 มีผู้เสียชีวิต 13,766 คน และ พ.ศ. 2554 มีผู้เสียชีวิต 14,033 คน จากข้อมูลดังกล่าวมีแนวโน้มการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนสูงขึ้น สาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุทางถนน เมื่อพิจารณาจากผู้ประสบอุบัติเหตุจากการเดินทางทางถนน พบว่าสาเหตุหลักของการเกิดอุบัติเหตุมาจากผู้ขับขี่ขาดวินัยมากที่สุดร้อยละ 31.8 รองลงมาเกิดจากถนนขรุขระ แสงสว่างไม่พอ ทางคดเคี้ยวร้อยละ 25.3 เมาแล้วขับร้อยละ 11.4 สภาพอากาศและทัศนวิสัยไม่ดีร้อยละ 6.4 สภาพพาหนะไม่พร้อมร้อยละ 5.2 ผู้ขับขี่ไม่มีความรู้ในการขับขี่ที่ถูกต้องร้อยละ 4.6 และที่เหลือเป็นสาเหตุอื่น ๆ และเมื่อพิจารณาอุบัติเหตุแบ่งตามพาหนะในการ

เดินทางของผู้ขับขีที่มีอายุต่างกัน พบว่ารถจักรยานยนต์เป็นพาหนะที่ประสบอุบัติเหตุมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มเยาวชน (18–24 ปี) มีมากถึงร้อยละ 88.3 ถือว่าเป็นอัตราการเกิดอุบัติเหตุมากกว่ากลุ่มอายุอื่น ๆ รองลงมาเป็นกลุ่มวัยผู้ใหญ่ (25–59 ปี) และวัยสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) ตามลำดับ

ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานมีรายงานว่านักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัชฌมศึกษาศรีสะเกษ เขต 28 มีปัญหาพฤติกรรมอยู่มากร้างจากมากไปหาน้อย คือด้านวินัย ด้านเกมส์ออนไลน์ เกมสัคคอมพิวเตอรื ด้านการลักขโมย ด้านการพนัน ด้านสารเสพติด ด้านความรักในวัยเรียน การทะเลาะวิวาทและการขาดเรียนหรือหนีเรียน (รัฐศาสตร์ คันศร, 2554) จากการสังเกตของผู้วิจัยเองมีนักเรียนซึ่งเป็นกลุ่มเยาวชนที่เป็นกำลังของชาติในอนาคตกลับมีพฤติกรรมที่ขาดวินัยนับวันมีมากขึ้น เช่น การมาโรงเรียนสาย แต่งกายผิดระเบียบ ไม่เข้าแถวขณะเข้ารับบริการต่าง ๆ ส่งงานหรือการบ้านไม่ตรงเวลา ไม่รักษากฎจราจร ขาดการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของโรงเรียน หรือแม้กระทั่งผู้ใหญ่ที่อยู่ในสังคมก็พบว่ามีการหลบเลี่ยงภาษี ขับรถฝ่าฝืนกฎจราจร ทิ้งขยะไม่เป็นที่เป็นทาง ไม่ตรงต่อเวลาในการทำงาน ขาดความรับผิดชอบ ขาดวินัยในใช้เงินเกินตัว

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาด้านวินัยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัด นครราชสีมาพบว่านักเรียนมีปัญหาวินัยในตนเองในด้านต่าง ๆ เช่น โรงเรียนประทาย อำเภอประทาย จังหวัด นครราชสีมา นักเรียนมีปัญหาวินัยด้านการแต่งกายและการรักษาความสะอาด (นายเสกสรร มีหลง, 2553) โรงเรียนดอนไพลพิทยาคม อำเภอโขยชัย จังหวัดนครราชสีมา นักเรียนมีปัญหาวินัยด้านการแต่งกายและ ด้านความตรงต่อเวลา (ศุภชัย ธงภักดี, 2553) โรงเรียนวัดบ้านหนองคิม อำเภอประทาย จังหวัด นครราชสีมา นักเรียนมีปัญหาวินัยด้านด้านการเข้าเรียนและด้านการแต่งกาย (ทองพูน จอดนอก, 2553) โรงเรียนวังหินประชาสรรค์ อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา นักเรียนมีปัญหาวินัยด้านการแต่งกาย (มลิวัลย์ ช่างทอง, 2553) โรงเรียนบ้านโนนโขงโลง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา นักเรียนมีปัญหาวินัย ด้านการแต่งกายและด้านความตรงต่อเวลา (ศุภณัฐ กัณนอก, 2554)

จากสถิติและพฤติกรรมของเยาวชนไทยดังกล่าวข้างต้น ย่อมแสดงให้เห็นว่าเยาวชนหรือนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมาแล้วยังคงมีปัญหาในเรื่องวินัยอยู่มากและนับวันจะยิ่งเพิ่มมากขึ้น ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษากลยุทธ์ในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาวินัยในตนเองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาโรงเรียนในสังกัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อสร้างกลยุทธ์ในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาโรงเรียนใน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การศึกษาวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ สามารถสรุปได้ว่า นักเรียนควรได้รับการเสริมสร้างวินัยในตนเอง 9

ประการ ดังนี้ 1) การตรงต่อเวลา 2) ความสะอาด 3) การแต่งกาย 4) การเข้าแถว 5) การแสดงความเคารพ 6) การปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับและแนวปฏิบัติของโรงเรียน 7) ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ 8) ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ 9) การปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาจำนวน 34,209 คน ใน 58 โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาจำนวน 32,336 คน ใน 51 โรงเรียน ที่ได้จากการตารางจอยซ์และมอร์แกนและเลือกแบบสุ่มด้วยตารางเลขสุ่มจากโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ปีการศึกษา 2557

บุคลากรผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับวินัยในตนเองของนักเรียน ประกอบด้วยบุคลากรต่าง ๆ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนละ 1 คน รวมผู้บริหารสถานศึกษา 51 คน ได้คำตอบกลับคืนมา 48 ฉบับ ครูผู้สอนโรงเรียนละ 3 คน เลือกมาแบบสุ่มด้วยตารางเลขสุ่ม รวมจำนวนครู 153 คน ได้คำตอบกลับคืนมา 144 ฉบับ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนละ 2 คน เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) รวมจำนวน 102 คน ได้คำตอบกลับคืนมา 96 ฉบับ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนละ 2 คน เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) รวมจำนวน 102 คน ได้คำตอบกลับคืนมา 96 ฉบับ รวมบุคคลที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการมีวินัยในตนเองของนักเรียน ทั้งหมดจำนวน 408 คน ได้คำตอบกลับคืนมา 384 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 94.11

เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้บุคลการดังกล่าวประเมินนักเรียนว่ามีวินัยในตนเอง 9 ประการมาน้อยเพียงใด

2. การสร้างกลยุทธ์ในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน ผู้วิจัยทำการออกแบบกลยุทธ์ด้วยการนำผลการศึกษาวินัยในตนเองของนักเรียนที่ต้องการสร้างมาพิจารณาประกอบเพื่อกำหนดว่าจะสร้างกลยุทธ์ในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนด้านใดบ้าง ทำการวิเคราะห์ SWOT โดยผู้วิจัยและผู้เชี่ยวชาญด้านกลยุทธ์ 3 คน ร่วมกับผู้บริหาร 5 คน และครู 5 คน รวม 13 คน ร่วมกันวิเคราะห์ SWOT เพื่อค้นหา จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค ของการสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน ผู้วิจัยและคณะแต่ละคนได้ให้คำแนะนำกำหนดคะแนนของจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค นำค่าเฉลี่ยมากและมากที่สุดของวินัยในตนเองของนักเรียนมากำหนดลงในตาราง TOWS Matrix เพื่อนำมาวิเคราะห์เป็นร่างกลยุทธ์ ทำการประเมินร่างกลยุทธ์ในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนจำนวน 2 ครั้ง ครั้งที่ 1 ประเมินความเหมาะสมของกลยุทธ์ในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนในประเด็นต่าง ๆ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านกลยุทธ์ จำนวน 3 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 3 คน รวม 6 คน ประเมินความเป็นไปได้ของกลยุทธ์ในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนในประเด็นต่าง ๆ โดยผู้บริหาร 5 คน ครู 5 คน รวม 10 คน การประเมินครั้งที่ 2 โดยจัดประชุมกลุ่มสนทนา (Focus Group) เพื่อประเมิน วิพากษ์ วิเคราะห์และนำข้อมูลมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ หลังจากนั้นทำการประเมินความเหมาะสมของกลยุทธ์ในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนในประเด็นต่าง ๆ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านกลยุทธ์ จำนวน 3 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 คน รวม 4 คน ประเมินความเป็นไปได้ของกลยุทธ์ในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนในประเด็นต่าง ๆ โดยผู้บริหาร 5 คน ครู 2 คน รวม 7 คน

3. การทดลองใช้กลยุทธ์ในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน นำกลยุทธ์และกิจกรรมการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญมาทดลองใช้กับโรงเรียนหนองงูเห่ล้อมพิทยาคม โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวินัยในตนเอง 9 ประการของนักเรียนโรงเรียนหนองงูเห่ล้อมพิทยาคม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู จำนวน 29 คน ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 15 คนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 14 คน มีความเห็นสอดคล้องกันว่านักเรียนมีวินัยในตนเองของนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง หากวิเคราะห์เป็นรายด้านจะเห็นได้ว่าด้านการตรงต่อเวลาและการเข้าแถว นักเรียนมีวินัยในตนเองน้อยที่สุด เมื่อพิจารณาปัญหาการมีวินัยในตนเองของนักเรียนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 6 จากสารสนเทศของฝ่ายกิจการนักเรียนปีการศึกษา 2557 พบว่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นระดับชั้นที่มีปัญหาต่าง ๆ มากที่สุดโดยเฉพาะในเรื่องความมีวินัยในตนเอง ผู้วิจัยจึงกำหนดนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 40 คน เป็นกลุ่มทดลองกลยุทธ์ ผู้วิจัยได้เสนอกลยุทธ์การเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ กลยุทธ์หลัก 3 กลยุทธ์ กลยุทธ์ย่อย 9 กลยุทธ์ มาตรการ ตัวชี้วัด โครงการ กิจกรรม ในที่ประชุมให้ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูฝ่ายกิจการนักเรียน เพื่อเลือกเป็นกลยุทธ์ในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนและพิจารณาคัดเลือกกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน ผลการประชุมได้สรุปว่าให้นำกลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้เพื่อมุ่งสู่การมีวินัยในตนเองของนักเรียนและคัดเลือกโครงการกิจกรรมในกลยุทธ์ย่อยที่ 1.3 การจัดการเรียนรู้สู่การมีวินัยในตนเองของนักเรียนในสถานศึกษามาจัดการทดลองเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 40 คน ประกอบด้วย 2 กิจกรรม ได้แก่ 1) กิจกรรมตรงต่อเวลาชีวามีสุข 2) กิจกรรมเข้าแถวเป็นระเบียบเสริมสร้างวินัย ในการทดลองครั้งนี้ได้ใช้เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินการตรงต่อเวลาและการเข้าแถวของนักเรียนก่อนและหลังการจัดกิจกรรม โดยแต่งตั้งครู 3 คน เป็นกรรมการสังเกตพฤติกรรมดังกล่าวของนักเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนกลุ่มทดลองที่มีต่อการจัดกิจกรรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าสัมประสิทธิ์ความแปรผัน (C.V.) และ t-test แบบ Dependent เพื่อทดสอบความแตกต่างของคะแนนการตรงต่อเวลาและการเข้าแถวของนักเรียนก่อนและหลังการทดลอง

4. การติดตามประเมินผลการทดลอง การติดตามความคงทนของการตรงต่อเวลาและการเข้าแถวของนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมเสร็จสิ้น 1 เดือน โดยใช้แบบประเมินเดิม มีครู 3 คนเดิมเป็นกรรมการสังเกตพฤติกรรมการตรงต่อเวลาและการเข้าแถวของนักเรียน นำผลการประเมินมาเปรียบเทียบกับผลการประเมินหลังการทดลองโดยการวิเคราะห์ข้อมูลด้วย t-test แบบ Dependent

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาวินัยในตนเองของนักเรียนที่ต้องการสร้าง พบว่าความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครองนักเรียนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความเห็นสอดคล้องกันว่าในภาพรวมนักเรียนมีวินัยในตนเองทั้ง 9 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.88$) มีเพียงการตรงต่อเวลาอยู่ในระดับน้อย ส่วนความสะอาด การแต่งกาย การเข้าแถว การแสดงความเคารพ การปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับและแนวปฏิบัติของโรงเรียน ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การปฏิบัติตนให้เป็น

ประโยชน์ต่อสังคมของนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง บุคคลทั้งสี่ประเภทมีความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าวแตกต่างกันมาก (C.V.= 29.27)

2. ผลการสร้างกลยุทธ์ในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน สรุปได้ว่ากลยุทธ์ในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนมี 4 องค์ประกอบ คือ 1) การกำหนดทิศทางของสถานศึกษา (วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์) 2) การกำหนดกลยุทธ์ ทำให้ได้กลยุทธ์หลัก 3 กลยุทธ์ กลยุทธ์ย่อย 9 กลยุทธ์ (มาตรการ โครงการ/กิจกรรม ตัวชี้วัด) ดังนี้ กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้เพื่อมุ่งสู่การมีวินัยในตนเองของนักเรียน กลยุทธ์ย่อยที่ 1.1 กำหนดนโยบายและวางแผนงานในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน กลยุทธ์ย่อยที่ 1.2 การสร้างทีมงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเสริมสร้างการมีวินัยในตนเองของนักเรียน กลยุทธ์ย่อยที่ 1.3 การจัดการเรียนรู้สู่การมีวินัยในตนเองของนักเรียนในสถานศึกษา กลยุทธ์ย่อยที่ 1.4 จัดบรรยากาศภายในสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน กลยุทธ์ที่ 2 บูรณาการภาคีเครือข่ายเพื่อเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน กลยุทธ์ย่อยที่ 2.1 สร้างภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนเพื่อเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน กลยุทธ์ย่อยที่ 2.2 ภาคีเครือข่ายร่วมแรงร่วมใจจัดกิจกรรมเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน กลยุทธ์ย่อยที่ 2.3 ดำรงภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนเพื่อเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน กลยุทธ์ที่ 3 สร้างภูมิคุ้มกันด้วยสื่อเทคโนโลยีเพื่อเสริมสร้างวินัยในตนเองที่ยั่งยืน กลยุทธ์ย่อยที่ 3.1 สร้างความตระหนักและให้ความรู้เรื่องการมีวินัยในตนเองเพื่อป้องกันการติดเกมของนักเรียนผ่านสื่อเทคโนโลยี กลยุทธ์ย่อยที่ 3.2 สร้างความตระหนักให้ความรู้เรื่องนโยบายการจัดการศึกษาและผลกระทบจากเศรษฐกิจสู่บุตรหลานผ่านสื่อเทคโนโลยี 3) การนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ 4) การกำกับติดตามและประเมินกลยุทธ์และกิจกรรมที่เสริมสร้างวินัยประกอบด้วย 9 กิจกรรม คือ 1) กิจกรรมการตรงต่อเวลา 2) กิจกรรมความสะอาด 3) กิจกรรมการแต่งกาย 4) กิจกรรมการเข้าแถว 5) กิจกรรมการแสดงความรัก 6) กิจกรรมการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับและแนวปฏิบัติของโรงเรียน 7) กิจกรรมความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ 8) กิจกรรมด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ 9) กิจกรรมการปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ผลการประเมินกลยุทธ์ในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนโดยผู้เชี่ยวชาญด้านกลยุทธ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลมีความคิดเห็นว่าเป็นภาพรวมของกลยุทธ์ในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$) ผู้เชี่ยวชาญดังกล่าวมีความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าวแตกต่างกันปานกลาง (C.V.= 10.49) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นว่าเป็นภาพรวมของกลยุทธ์ในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.76$) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าวแตกต่างกันน้อย (C.V.= 9.03)

3. ผลการทดลองใช้กลยุทธ์ในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน พบว่าภายหลังการทดลองนักเรียนมีพฤติกรรมการตรงต่อเวลาและการเข้าแถวอยู่ในระดับดีซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนการทดลองนักเรียนมีพฤติกรรมอยู่ในระดับพอใช้แต่หลังการทดลองนักเรียนมีพฤติกรรมดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha=0.01$ นักเรียนกลุ่มทดลองมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมตรงต่อเวลาชีวามีสุข กิจกรรมเข้าแถวเป็นระเบียบเสริมสร้างวินัยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$) ความคิดเห็นของนักเรียนในเรื่องดังกล่าวแตกต่างกันมาก (C.V.= 21.74)

4. ผลการติดตามผลการทดลอง พบว่าภายหลังการทดลอง 1 เดือน นักเรียนมีพฤติกรรมการตรงต่อเวลาและการเข้าแถวอยู่ในระดับดีเพิ่มขึ้นจากหลังการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha=0.01$

อภิปรายผล

จากการวิจัยการสร้างกลยุทธ์ในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. การศึกษาวินัยในตนเองของนักเรียนที่ต้องการสร้าง จากการศึกษาวินัยในตนเองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา พบว่านักเรียนมีวินัยในตนเองอยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีวินัยในตนเองของนักเรียนด้านการตรงต่อเวลาอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบริบทในจังหวัดนครราชสีมาขาดการปลูกฝังเยาวชนในเรื่องการมีระเบียบวินัยในตนเองมานานจึงทำให้ไม่เห็นความสำคัญจนเกิดปัญหาขึ้นในสังคมและนับวันยิ่งรุนแรงมากขึ้นซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2553) ที่รายงานไว้ว่าการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนย้อนหลังตั้งแต่ ปี 2551–2554 มีสาเหตุหลักมาจากขาดวินัยในการขับรถจักรยานยนต์มากที่สุดโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มเยาวชน (18–24 ปี) มีมากถึงร้อยละ 88.3 และผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของบุคคลอื่นดังเช่น เสกสรรค์ มีหลง (2553) วิจัยพบว่านักเรียนโรงเรียนประทาย อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา มีปัญหาวินัยด้านการแต่งกายและการรักษาความสะอาด ศุภชัย ธงภักดี (2553) วิจัยพบว่านักเรียนโรงเรียนดอนโพธิ์พิทยาคม อำเภอโคกชัย จังหวัดนครราชสีมา มีปัญหาวินัยด้านการแต่งกายและด้านความตรงต่อเวลา ศุภณัฐ กัณนอก (2554) วิจัยพบว่านักเรียนโรงเรียนบ้านโนนโขงโขง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา มีปัญหาวินัยด้านการแต่งกายและด้านความตรงต่อเวลา ชนาวัชร เวียงสีมา (2554) วิจัยพบว่านักเรียนโรงเรียนบ้านโนนโขงโขง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา มีปัญหาวินัยในตนเองด้านการแต่งกายและด้านการตรงต่อเวลา

2. การสร้างกลยุทธ์ในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน การออกแบบกลยุทธ์ในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนมี 4 องค์ประกอบ คือ 1) การกำหนดทิศทางของสถานศึกษา (วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์) 2) การกำหนดกลยุทธ์ ทำให้ได้กลยุทธ์หลัก 3 กลยุทธ์ กลยุทธ์ย่อย 9 กลยุทธ์ (มาตรการ โครงการ/กิจกรรม ตัวชี้วัด) 3) การนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ 4) การกำกับติดตามและประเมินกลยุทธ์ ผลการประเมินปรากฏว่าผู้เชี่ยวชาญด้านกลยุทธ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลมีความคิดเห็นว่าในภาพรวมของกลยุทธ์ในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$) ผู้เชี่ยวชาญดังกล่าวมีความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าวแตกต่างกันปานกลาง ($C.V. = 10.49$) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นว่าในภาพรวมของกลยุทธ์ในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.76$) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าวแตกต่างกันน้อย ($C.V. = 9.03$) ทั้งนี้เนื่องจากการสร้างกลยุทธ์เป็นการนำปัญหาการขาดวินัยในตนเองของนักเรียนมาเป็นหลักและได้ดำเนินการตามขั้นตอนการสร้างกลยุทธ์ที่ถูกต้อง ตามขั้นตอนการสร้างกลยุทธ์ ดังนี้ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2553) ได้อธิบายกระบวนการของกลยุทธ์ 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) วิเคราะห์กลยุทธ์ (Strategic Analysis) คือการวิเคราะห์ปัจจัยและสถานะต่าง ๆ

ที่เกี่ยวข้องกับองค์กรทั้งภายนอกและภายในองค์กรด้วยเครื่องมือต่าง ๆ ที่เหมาะสม 2) กำหนดทิศทางขององค์กร (Strategic Direction Setting) เป็นการกำหนดทิศทางที่องค์กรต้องการมุ่งไปสู่เป้าหมาย เปรียบเสมือนผลลัพธ์ระดับสูงที่องค์กรต้องการที่จะบรรลุได้แก่ การกำหนดทิศทาง วิสัยทัศน์ ค่านิยม เป้าประสงค์ระยะสั้น และระยะยาวขององค์กร 3) กำหนดกลยุทธ์ (Strategic Formulation) คือการนำข้อมูลและความรู้ต่าง ๆ ที่ได้รับจากการกำหนดทิศทางขององค์กรและวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในขององค์กรมากำหนดเป็นกลยุทธ์ในรูปแบบและระดับต่าง ๆ รวมทั้งประเมินผลและคัดเลือกกลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมกับองค์กร 4) นำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ (Strategic Implementation) เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่มีความสำคัญมากในการบริหารเชิงกลยุทธ์คือ การนำกลยุทธ์ที่ได้วางแผนจัดทำและคัดเลือกไว้มาดำเนินการประยุกต์ปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2556) ได้อธิบายกระบวนการสร้างกลยุทธ์ไว้ 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กร เป็นการระบุภาวะคุกคามและโอกาสขององค์กรในปัจจุบันและอนาคตที่อาจมีอิทธิพลต่อเป้าหมายขององค์กร ขั้นที่ 2 การสร้างทิศทางขององค์กรหรือการกำหนดแนวรุกขององค์กรมีตัวบ่งชี้ ประกอบด้วยพันธกิจ (Mission) คือ จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ (Objective) คือเป้าหมายที่องค์กรได้เลือกแล้วโดยกระบวนการสร้างทิศทางขององค์กร ขั้นที่ 3 การกำหนดกลยุทธ์เป็นกระบวนการออกแบบและเลือกกลยุทธ์ที่นำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรมีการดำเนินการหลายแนวทาง ขั้นที่ 4 การปฏิบัติตามกลยุทธ์ขององค์กรเป็นการนำแผนกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติที่ผู้บริหารต้องมีความชัดเจนในหลาย ๆ ประเด็น ขั้นที่ 5 การควบคุมกลยุทธ์เป็นการจัดการที่ใช้เพื่อพิสูจน์และรับรองคุณภาพของกลยุทธ์

3. การทดลองใช้กลยุทธ์ในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน จากผลการทดลอง

ใช้กิจกรรมตรงต่อเวลาชีวมีสุขและกิจกรรมเข้าแถวเป็นระเบียบเสริมสร้างวินัยของนักเรียนซึ่งเป็นองค์ประกอบในกลยุทธ์พบว่าหลังการทดลองนักเรียนตรงต่อเวลาและเข้าแถวเป็นระเบียบดีขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha=0.01$ และเมื่อติดตามผลการทดลองหนึ่งเดือนก็พบว่านักเรียนคงมีวินัยในการตรงต่อเวลาและการเข้าแถวคืออยู่อย่างเดิม นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากต่อการจัดกิจกรรมดังกล่าว ทั้งนี้เป็นเพราะการปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนเป็นไปตามสภาพปัญหาที่แท้จริงของนักเรียนและนักเรียนเห็นคุณค่าของการแก้ไขปัญหาคือเป็นไปตามหลักพุทธศาสนาที่กล่าวว่า “ภาวนามยปัญญา” คือปัญญาเกิดจากการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง (สำเร็จ บุญเรืองรัตน์, 2558) และ ไพฑูรย์ การเพียร (2555) ได้กล่าวว่าเสริมสร้างความมีวินัยนักเรียนเกิดจากการสร้างศรัทธาให้เด็กเห็นคุณค่าและศรัทธาในสิ่งที่เขาจะทำและให้เห็นประโยชน์เมื่อทำลงไปแล้ว มีการยกย่อง ชมเชย ให้รางวัลเมื่อเขาปฏิบัติแสดงให้เห็นว่าเป็นพฤติกรรมที่ทุกคนยอมรับ ให้ความรักความเอาใจใส่ต่อเขาเมื่อเขาปฏิบัติพฤติกรรมลงไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและปฏิบัติ

1.1 สำนักงานการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ควรนำกลยุทธ์การเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนนี้ไปจัดพิมพ์เผยแพร่ให้สถานศึกษาต่าง ๆ ในสังกัดได้นำไปปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน

1.2 สถานศึกษาควรนำกลยุทธ์การเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนและโครงการกิจกรรมนี้ไปปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่ง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรนำกลยุทธ์การเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนนี้ไปใช้ในสถานศึกษาต่าง ๆ แล้วควรทำวิจัยการประเมินและติดตามผล

2.2 ควรออกแบบกลยุทธ์การเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนโดยปรับเนื้อหาให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2555). **แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของ**

สถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : กระทรวงมหาดไทย.

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2553). **การวางแผนและกำหนดกลยุทธ์**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชนาวีชร เวียงสีมา. (2554). **การพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนโรงเรียนบ้านโนน**

โขงโขง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา. การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต

(การบริหารการศึกษา) มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ทองพูน จอดนอก. (2553). **การพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียน โรงเรียนวัดบ้าน**

หนองคิมอำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา. การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต

(การบริหารการศึกษา) มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ไพฑูรย์ การเพียร. (2555). **แนวทางการพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริม**

ความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิต

บัณฑิต(การบริหารการศึกษา) นครราชสีมา : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.

มลิวลย์ ช่างทอง. (2553). **การพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านการแต่งกายโรงเรียน**

วังหินประชาสรรค์ อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา. การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต

(การบริหารการศึกษา) มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

รัฐศาสตร์ คันตร. (2554). **สภาพปัจจุบัน ปัญหาพฤติกรรมของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน**

เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ เขต 28. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

(บริหารการศึกษา) นครราชสีมา : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.

ศุภชัย ธงภักดี. (2553). **การพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนโรงเรียนดอนโพธิ์พิทยาคม**

อำเภอโขงโขง จังหวัดนครราชสีมา. การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต

(การบริหารการศึกษา) มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ศุภณัฐ กัณนอก. (2554). **การพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนโขงโขง**

อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา. การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต

(การบริหารการศึกษา) มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน). (2553). **คู่มือการประเมิน
คุณภาพภายนอกกรอบสาม(พ.ศ.2554-2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับสถานศึกษา
พ.ศ.2554.** กรุงเทพฯ : แม่ทัพอยุธยา.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2558). **สรุปผลที่สำคัญการสำรวจความปลอดภัยในการเดินทางทางถนน
พ.ศ. 2553 กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.** กรุงเทพฯ :
สำนักงานสถิติแห่งชาติ.

สำเริง บุญเรืองรัตน์. (2553). **ปรัชญาการศึกษาไทยการวัดผลและประเมินผลตามแนวพุทธ.**
นครราชสีมา : หจก.มิตรภาพการพิมพ์.

เสกสรรค์ มีหลง. (2553). **การพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบ
โรงเรียนประทาย อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา.การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษา
มหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.**

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2556). **เอกสารประกอบการสอนวิชา ทฤษฎีวิจัยและการปฏิบัติในการ
บริหารการศึกษา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556. หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.**